

В.Т.СЕМЕНОВ, професор, О.Ф.КОНОНЕНКО
Харківська державна академія міського господарства

ЯК РОЗВИВАТИСЯ СУЧАСНОМУ МІСТУ?

Наводяться підсумки роботи Міжнародної науково-практичної конференції "Сталий розвиток міст", проведеної в Харківській державній академії міського господарства.

Зростання урбанізації як в Україні в цілому, так і в Харкові, зокрема, неухильно збільшується, у зв'язку з чим ідеї і принципи сталого розвитку міст є вельми актуальними для нашої країни.

Проблема гармонійного розвитку сучасних міст, їх майбутнє хвилюють сьогодні вчених, політиків і державних діячів багатьох країн світу. Адже історія свідчить, що міста відігравали визначну роль у житті кожної держави.

Питання системного аналізу та стратегічного управління розвитком міст, урбаністики та її правових основ, генерального планування міст, введення містобудівних і земельних кадастрів, міських геоінформаційних систем, управління життєзабезпеченням міст, міського проекту як елемента стратегічного планування та розвитку міста, планування муніципального розвитку в умовах перехідної економіки, соціально-економічних особливостей житлово-комунальної сфери міського господарства, підготовки управлінських кадрів, землі і нерухомості як важливого матеріального ресурсу міського господарства і т. ін. розглядалися на Міжнародній науково-практичній конференції "Сталий розвиток міст", що відбулася 28 лютого – 1 березня 2002 р. в Харківській державній академії міського господарства. Під час роботи конференції функціонувала виставка "Високі технології та інформаційні системи в міському господарстві", де демонструвалися наукові досягнення вищих навчальних закладів, науково-дослідних організацій та підприємств м.Харкова.

У конференції взяли участь більше 500 вчених та спеціалістів України, Росії, Німеччини, Великобританії.

Голова Адміністрації Президента України В.М.Литвин надіслав телеграму учасникам конференції з побажанням плідних успіхів у роботі. З вітаннями до учасників конференції виступили від Глави Адміністрації Президента України – заступник Голови Держкомітету з будівництва, архітектури та житлової політики України Г.М.Семчук і від Харківської обласної державної адміністрації – заступник Голови Харківської обласної держадміністрації В.А.Шумілін.

На конференції було заслухано понад 170 доповідей і виступів, серед яких найбільш цікавими є доповіді директора НДІ теорії та істо-

рії архітектури і містобудування, доктора архітектури, професора М.М.Дьоміна, директора Державного науково-дослідного і проектного інституту містобудування, доктора технічних наук, професора Є.Є.Клюшниченка, директора Державного НДІ проектування міст "Дніпромiсто", кандидата архітектури, професора Ю.М.Білокося, першого заступника Харківського міського голови, кандидата технічних наук В.М.Бабаєва, ректора Харківської державної академії міського господарства, професора Л.М.Шутенка, проректора з наукової роботи Харківської державної академії міського господарства, професора В.Т.Семенова та ін. За рішенням оргкомітету конференції вони опубліковані у випусках 36, 37 науково-технічного збірника "Коммунальное хозяйство городов".

Учасники конференції у своїх доповідях, відзначивши позитивні тенденції в забезпеченні сталого розвитку міст України, висловили стурбованість сучасним станом вирішення цієї проблеми, що знайшло відображення у прийнятій конференцією Резолюції.

РЕЗОЛЮЦІЯ

Міжнародної науково-практичної конференції

«СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ»,

що відбулася 28.02.2002р.-1.03.2002р.

в Харківській державній академії міського господарства

У конференції взяли участь більше 500 чоловік. Було заслухано понад 170 доповідей і виступів за такими напрямками сталого розвитку міст:

1. Урбаністика
2. Урбоекономіка і соціальні проблеми міст
3. Урбоекологія
4. Інформаційне і правове забезпечення міст
5. Управління проектами і ресурсами

Доповідачі відзначили, що останнім часом намігалися позитивні тенденції в забезпеченні сталого розвитку міст України:

Створюється законодавча база управління містами, економічного регулювання та архітектурно-будівельної діяльності.

Формуються умови для реалізації складних містобудівних проектів: удосконалюється нормативна база містобудівної діяльності і сучасна матеріально-технічна база будівництва. Стало можливим застосування практично необмеженої номенклатури матеріалів і конструк-

цій, зростає кваліфікація будівельників. Усе це сприяє появі значущих містобудівних і архітектурних об'єктів та комплексів. Визначна роль у цьому належить "Концепції сталого розвитку", схваленій Постановою Верховної Ради 24.12.1998 р. Так, у деяких містах успішно проходить апробацію міська інформаційна інфраструктура, заснована на сучасних геоінформаційних системах та інструментальних засобах Інтернет. Активно здійснюється впровадження земельних і містобудівних кадастрів.

Накопичено позитивний досвід розробки сучасних принципів управління життєдіяльністю міст. Прикладом можуть бути "Концепція системного розвитку міста Харкова до 2010 року", розроблена авторським колективом ряду інститутів міста за активною участю муніципальних керівників, і "Міський проект", виконуваний у рамках програми "Taxis – споріднені міста" (Харків - Лілль).

Разом з тим конференція стурбована станом вирішення ряду проблем у забезпеченні сталого розвитку міст. До даного часу традиційні генеральні плани і програми типу «План соціально-економічного розвитку міста, регіону» не забезпечили підвищення якості життя населення і економічне зростання та надійне функціонування міської інфраструктури. Спостерігаються негативні явища в містобудівному процесі. Будівельні норми й правила не враховують наявну економічну ситуацію в перехідний період економічного розвитку міст. У нових соціально-економічних умовах розвитку країни існуючі нормативні положення забудови міст виявилися непридатними і вимагають наукової переробки. Фактично втрачена система координації архітектурно-містобудівного процесу на державному і місцевому рівнях. Внаслідок цього нечітко визначена містобудівна політика; через постійне порушення функціонального зонування деформується міське середовище, погіршуються показники щільності забудови і житлового фонду, порушуються червоні лінії забудови. Нагромадився значний обсяг застарілого жилого фонду.

На сучасному етапі розвитку міст України склався несприятливий екологічний стан, низькими є рівень і становище інженерної та транспортної інфраструктури.

У критичному стані знаходиться архітектурно-будівельна наука, діяльність якої фінансується недостатньою мірою. Пошукові й широкомасштабні наукові розробки практично не ведуться, ослаблені творчі зв'язки наукових, проектних та інших організацій. Помітно знизився науково-архітектурний рівень досліджень.

Існуюча модель розвитку міст повністю себе вичерпала, настійно необхідно створити нову модель – модель сталого розвитку, що відповідатиме потребам сьогодення і майбутнього покоління.

У сучасних умовах зростає значення теоретичного узагальнення всього попереднього досвіду містобудівної діяльності і розробки нових методологічних основ міського управління.

На конференції зверталася увага на незадовільний стан інформаційного забезпечення і використання інформаційних ресурсів для сталого розвитку міст, відкритості в роботі органів регіонального і місцевого управління, впровадження сучасної методики підготовки і прийняття управлінських рішень, а також надання громадянам послуг цих органів. У доповідях підкреслювалося, що сталому розвитку міст сприятиме створення загальноміської інформаційної інфраструктури, що забезпечує планування, управління, експлуатацію складних систем життєдіяльності міст і "прозорість" прийманих владою рішень.

Учасники конференції відзначають необхідність докорінних змін у розвитку містобудування, виконанні невідкладних заходів щодо соціально-економічних перетворень у розвитку міст, переоцінці пріоритетів і визначенні нових напрямків у формуванні міського середовища. Економічні, екологічні й соціальні потреби населення повинні розглядатися як складова частина національної політики. Важливою умовою є сумісність нормативної бази вітчизняного містобудування з європейською і світовою системами стандартизації.

Конференція рекомендує:

1. Для забезпечення сталого розвитку міст вважати необхідним вирішення наступних проблем:

в області урбаністики

1. Розробка програм послідовного впровадження нових методів містобудівного регулювання – концепцій системного розвитку міст, зонінгу, правил забудови, цільових програм з окремих аспектів сталого розвитку міст, земельних і містобудівних кадастрів, міських проєктів;
2. Створення на національному, регіональному і місцевому рівнях державного управління по аналізу для узагальнення світового досвіду, досвіду регіонів і міст, проблем сталого розвитку міст;
3. Наближення державних будівельних норм і правил до європейських стандартів;

4. Створення і впровадження містобудівних кодексів для відповідних класів поселень;
5. Забезпечення більш широкого виконання робіт по формуванню та оптимізації життєвого циклу міського жилого фонду, основних складових сталого розвитку міст;

в області урбоекономіки і соціальних проблем міст

1. Забезпечення законодавчої підтримки формування міської економіки сучасного типу, впровадження в практику муніципальних банків, муніципальних позик, створення високоприбуткових комунальних підприємств, характерних для розвинутих країн;
2. Використання методики розробки "Концепції системного розвитку міста", що дозволить одержати додаткові доходи і поліпшити якість життя населення;
3. Підвищення ефективності системи житлово-комунальних субсидій;
4. Упровадження малозатратної біотехнології очищення місцевих вод малих селищ і міст;
5. Впровадження альтернативної системи водопостачання;

в області урбоекології

1. Організація розробки і впровадження системи комплексного екологічного моніторингу міського середовища по всіх підсистемах – повітряної, водної, геологічної, ґрунтової, архітектурної складових та інженерної інфраструктури;
2. Виділення охоронних територій міст з цінними природними й природно-антропогенними ландшафтними комплексами;
3. Упровадження в міське господарство прогресивних технологічних і організаційних методів енерго- й ресурсозбереження для зменшення утворення відходів і раціонального їхнього використання;

в області інформаційного і правового забезпечення міст

1. Розробка програм використання інформаційних систем для сталого розвитку міст, відкритості в роботі органів регіонального і місцевого управління, вирішення проблеми комунікації "органи управління - громадяни" з метою впровадження сучасної методики підготовки і прийняття управлінських рішень, а також надання громадянам послуг цих органів;
2. Прийняття геоінформаційних систем та інформаційних мереж обміну даними як базових технологій;
3. Розв'язання питань організаційного і ресурсного забезпечення створення інформаційної інфраструктури сталого розвитку міст;

4. Вжиття заходів щодо відновлення базових топографічних матеріалів міст;

в області управління проектами і ресурсами

1. Розробка методологій стратегічного планування сталого розвитку міст, управління міськими проектами і ресурсами в містобудуванні, паливно-енергетичному комплексі, урбоекології, транспорті, обслуговуванні населення;
2. Прискорення розробки і впровадження інформаційних технологій у системі управління проектами і ресурсами, підготовки спеціалістів управління проектами для забезпечення життєдіяльності міст;
3. Продовження практики проведення подібних конференцій з поглибленим розглядом тематичних проблем;
4. Створення регіональних центрів перепідготовки кадрів і системи підготовки фахівців, зв'язаних з управлінням містом, при цьому особливу увагу приділити підготовці фахівців в області сучасних інформаційних технологій управління територіями, інтерактивним формам навчання і реалізації ефективних комплексів «освіта – наука - виробництво»;

2.Опублікувати дану резолюцію в засобах інформації.

3.Просити Адміністрацію Президента України, Кабінет Міністрів України дати доручення відповідним Міністерствам і Державним комітетам України розглянути матеріали Конференції з метою їх використання у забезпеченні реалізації "Концепції сталого розвитку міст".

Отримано 12.03.2002

АРХИТЕКТУРА

УДК 711.02.513

О.І.СИНГАЇВСЬКА, канд. архіт.

Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури та містобудування (НДІТІАМ), м.Київ

ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСТОБУДІВНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

На основі аналізу діючих в різні періоди інструкцій і нормативно-методичних документів сформульовані проблеми з упорядкування переліку графічних матеріалів та їх змісту. В основу пропозицій щодо впорядкування графічних матеріалів покладено